Bijlage 3: Toekomstbeeld wettelijke versnelling hoogspanningsprojecten

Inleiding
Het doel van het wetgevingsprogramma is om de doorlooptijden van hoogspanningsprojecten met jaren te verkorten en nieuwe vertragingen te voorkomen. De uiteindelijke versnelling is afhankelijk van het type project, de context en de onderliggende knelpunten. Ter illustratie van het versnellingspotentieel van het wetgevingsprogramma worden hieronder twee fictieve casussen gepresenteerd.

In de illustratie ligt de focus op de toepasbare wettelijke maatregelen en de versnelling in de betreffende fases. Beleidsmaatregelen en TenneT versnellingsmogelijkheden, die ook onderdeel zijn van het versnellingspakket, zijn hierin niet meegenomen. Het pakket aan maatregelen is op alle fases van een project gericht (inclusief de haalbaarheids- en realisatiefase). De casussen illustreren daarmee een selectie van de (wettelijke) maatregelen, projectfases en projecttypen.

Casus 1: capaciteitsuitbreiding van een bestaand station met extra velden
Met de plannen in de regio voor woningbouw en bedrijventerreinen is er op korte termijn meer vraag naar netcapaciteit dan beschikbaar is. De landelijke netbeheerder TenneT voorziet in het investeringsplan een uitbreiding van een bestaand 220/110 kV hoogspanningsstation. Voor het operationeel houden van het station zijn tijdelijke installaties nodig. Dit station is gelegen in landelijk gebied en op het bestaande terrein is ruimte om drie velden bij te bouwen.

Het stationsterrein is al bestemd als hoogspanningsstation, maar bevat enkele beperkende regels waardoor een nieuw omgevingsplan moet worden opgesteld (denk aan beperking bouwhoogte voor een bliksempiek of de bebouwde footprint voor installaties en gebouwen).

De verwachte doorlooptijd van het project is 7,5 jaar. Met de wettelijke versnellingsmaatregelen is in onderstaand voorbeeld **het maximale versnellingspotentieel 3,5 jaar**. De nieuwe doorlooptijd van het project is 4 jaar.

Tabel 1: Fictieve casus met doorlooptijd van stationsuitbreiding met en zonder wettelijke maatregelen (gebaseerd op Maatregelen voor de versnelling van congestieverlichtende bouwprojecten (TenneT, 2025)

Knelpunt	**Huidige doorlooptijd**	**Versnellingseffect (Wettelijke maatregel #)**	**Nieuwe doorlooptijd**
Planologische procedure – relatief zware procedure, met bevoegd gezag in eerste instantie bij het Rijk, voor het aanpassen van het omgevingsplan (indien geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit).	1 tot 1,5 jaar	Kan worden overgeslagen vanwege vergunningsvrij afwijken van de bepalingen binnen het omgevingsplan voor de functie hoogspanning (M5). Omdat er geen planologische procedure gevolgd hoeft te worden, is er geen verschuiving van het bevoegd gezag van rijk naar gemeente om dit relatief kleine project in te passen. (M5)	0 maanden

		Uitzondering op de stikstofbeoordeling (M3).	
Vergunningverlening – extra doorlooptijd door het voorbereiden en beoordelen van de vergunningen voor de tijdelijke installaties en de (definitieve) uitbreiding.	3 maanden tot 1 jaar	Enkele maanden tot 1 jaar door technische en ruimtelijke vergunningsvrijstellingen (M5).	0 maanden
Bezwaar & beroep – kans op bezwaar, beroep en hoger beroep tegen het project	6 maanden tot 1,5 jaar	Enkele maanden tot 1 jaar door procedurele versnellingen (M6); beperkt risico op verdere vertraging.	6 maanden

***De huidige én nieuwe doorlooptijd is sterk project afhankelijk en is niet te vertalen naar een generieke versnelling van alle projecten. De casus illustreert een potentiële versnelling dan wel een beperking van de potentiële vertraging. In de praktijk wordt de oorspronkelijke én de nieuwe doorlooptijd o.a. bepaald door het al dan niet optreden van risico's, welke maatregelen daadwerkelijk ingezet kunnen worden (vanwege projectkenmerken) en of aangepakte knelpunten op het kritieke pad van het project liggen.*

Casus 2: vergroting van transportcapaciteit met nieuwe kabelverbinding
Met de plannen in de regio voor woningbouw en bedrijventerreinen is er op korte termijn meer vraag naar netcapaciteit dan beschikbaar is. De landelijke netbeheerder TenneT voorziet in het investeringsplan een uitbreiding van de transportcapaciteit door een nieuwe 110kV (ondergrondse) kabelverbinding aan te leggen over het grondgebied van drie gemeenten.

De verwachte doorlooptijd van het project is 10 jaar. Met de wettelijke versnellingsmaatregelen is in onderstaand voorbeeld **het maximale versnellingspotentieel 4 jaar**. De nieuwe doorlooptijd van het project in dit voorbeeld is 6 jaar.

Tabel 2: Fictieve casus met doorlooptijd van een 110kV kabeltracé met en zonder wettelijke maatregelen (gebaseerd op Maatregelen voor de versnelling van congestieverlichtende bouwprojecten (TenneT, 2025)

Knelpunt	**Huidige doorloop-tijd**	**Versnellingseffect (Wettelijke maatregel #)**	**Nieuwe doorloop-tijd**
Verkenning en locatiekeuze – bevoegd gezag bij groot c.q. complex regionaal project is lang onduidelijk	0,5 tot 2 jaar	Enkele maanden tot 2 jaar door het bevoegd gezag automatisch bij de provincie neer te leggen; effect groter bij nieuwe stations en verbindingen (M1)	0 jaar
Onderzoeken en voorbereiding – mer-beoordelingen en stikstofbeoordelingen zorgen voor extra	1,5 jaar	Enkele weken tot 1 jaar door het beperken van onderzoeklast voor ondergrondse kabels en uitzondering op stikstofbeoordeling (M2 en M3);	6 maanden

onderzoekslast en doorlooptijd; grondeigenaar geeft geen toestemming voor uitvoering grondonderzoek		afzonderlijke versnelling is groter maar loopt vaak parallel. Sneller toegang tot gronden voor onderzoek (M4).	
Bezwaar & beroep – kans op bezwaar, beroep en hoger beroep.	6 maanden tot 1,5 jaar	Enkele maanden tot 1 jaar door procedurele versnellingen (M1, M6); beperkt risico op verdere vertraging.	6 maanden

***** *De oorspronkelijke én nieuwe doorlooptijd is sterk project afhankelijk en is niet te vertalen naar een generieke versnelling van alle projecten; de casus illustreert een potentiële versnelling dan wel minder optredende vertraging. In de praktijk wordt de oorspronkelijke én de nieuwe doorlooptijd o.a. bepaald door het al dan niet optreden van risico's , door welke maatregelen daadwerkelijk ingezet kunnen worden (vanwege projectkenmerken) en of aangepakte knelpunten op het kritieke pad liggen.*

Toelichting op de maatregelen
In de tabel zijn alleen de wettelijke maatregelen opgenomen die relevant zijn voor het betreffende project. Ook is dit exclusief de beleidsmatige maatregelen die bijdragen aan het sneller doorlopen van procedures en de TenneT interne maatregelen voor een snellere realisatie.

Maatregel 1: Bevoegd gezag 110/150kV naar de provincie
Voor projecten met spanningsniveau van 110/150kV (met een regionaal belang) wordt de provincie automatisch aangewezen als bevoegd gezag. Hierdoor worden gesprekken over wie de inpassingprocedure moet trekken (het bevoegd gezag) vermeden. Deze kunnen enkele maanden tot wel twee jaar duren, zeker bij projecten voor nieuwe stations en verbindingen.

Maatregel 2: Vrijstelling mer-beoordelingsplicht ondergrondse hoogspanning
In lijn met de mer-richtlijn hoeft voor de werkzaamheden voor de ondergrondse kabels geen mer-beoordeling uitgevoerd te worden. Dit voorkomt onderzoeklast.

Maatregel 3: Uitzondering van de stikstofbeoordeling
Voor de realisatie van het elektriciteitsproject is er een uitzondering op de stikstofbeoordeling.

Maatregel 4: Gedoogplicht van rechtswege in de ontwerpfase
Voor de grondeigenaren die onderzoekwerkzaamheden op hun gronden langdurig tegenhouden hoeft sinds 1 januari 2026 geen gedoogplichtbeschikking meer te worden aangevraagd.

Maatregel 5: Vergunningvrije uitbreiding van hoogspanningsstations
Er hoeft geen procedure voor de omgevingsplanwijziging- of buitenplanse omgevingsplanactiviteit te worden doorlopen, om de omgevingsplanregels binnen de functie te wijzigen. Ook is de stationsuitbreiding vrijgesteld van de vergunning voor de technische bouwactiviteit en de omgevingsplanactiviteit bouwen. Onder deze vrijstelling vallen ook de tijdelijke installaties die bijgeplaatst moeten worden tijdens de werkzaamheden.

Maatregel 6: Procedurele versnellingen elektriciteitsprojecten
Indien het bevoegd gezag wordt teruggelegd bij de gemeente geldt met het Besluit procedurele versnelling elektriciteitsprojecten beroep in eerste en enige aanleg bij de Raad van State.